

GARAPEN IRAUNKORRERAKO HELBURUAK (GIH)

**AGENDA 2030-AREN INGURUMEN HELMUGEN
AURRERABIDE ADIERAZLEAK GIPUZKOAN**

**Gipuzkoako
Foru Aldundia**
Ingurumeneko eta Obra
Hidraulikoetako Departamentua

**Gipuzkoako
Iraunkortasunaren Behatokia**
Observatorio de la
sostenibilidad de Gipuzkoa

AURKIBIDEA

GARAPEN IRAUNKORRERAKO HELBURUAK. SARRERA.	3
• GURE INGURUAN GERTATZEN DENA	3
• ZER DIRA GIH-AK ETA ZERGATIK EBALUATU BEHAR DIRA	4
GIH-EN PAPERA. GIPUZKOAK GIHEI EGITEN DIEN EKARPENA.	9
• ZERGATIK LERROKATZEN DA GFA GIHEKIN?	9
NOLA GARATZEN DA PROZESUA?	10
INGURUMEN GIH-EN EBALUAZIOAREN EMAITZAK	11
ERANSKINA	22
• GFAREN INGURUMEN ETA OBRA HIDRAULIKOEN SAILAK GIHEI EGITEN DIEN EKARPENA	22

GARAPEN IRAUNKORRERAKO HELBURUAK. SARRERA.

GURE INGURUAN GERTATZEN DENA

Lurralde desberdinen garapen politikek beren biztanle guztien bizi kalitatea hobetzea izan behar dute helburu. Aitzitik, bizi kalitatearen hobekuntza ezin da baliabideen gehiegizko ustiaketa, gizarte eta ekonomia desberdintasunen handitzea edo biziaren euskarri diren sistema naturalen eraldaketa dakarren garapen ereduetan oinarritu, iraunkortasunaren gainean oinarritu behar du baizik.

Zentzu honetan, garapen iraunkortasuna garapenaren ekonomia, gizarte eta ingurumen osagaiak kontutan edukiz eta baitaratu, orainaren beharrak etorkizuneko belaunaldiek izango dituzten beharrak asetzeko gaitasuna konprometitu gabe asetzeraz zuzenduta dagoen garapen hura dela esaten da.

Ekonomia hazkuntza soilera zuzendutako politikek, gizarte inklusioa eta ingurumen babesa kontutan izaten ez duten politikek alegia, arrakasta aukera gutxi daukate. Izan ere, larrialdi egoera edo maila globaleko krisia sortu dute eta iraunkortasun politikei premia ekin beharra eta, mundu mailatik toki mailara eta gizarte eragile guztien partaidetzarekin, maila orotan neurriak exekutatu beharra ekarri dute.

Iraunkortasunaren planteamendu honek eragina du nazioarte mailan. Jada 2000. urtean Nazio Batuek Milurtekoaren Gailurra antolatu zuten eta Milurtekoaren Adierazpena onartu ere. Honen bidez mundu mailako elkartasun berri batean muturreko pobrezia txikitzearen aldeko konpromisoa hartu zuten eta 2015. urte arte indarrean egon diren Milurtekoaren zortzi Garapen Helburuak (hemendik aurrera MGH) ezarri ziren:

1. Muturreko pobrezia eta gosea ezabatzea.
2. Lehen hezkuntza unibertsala lortzea.
3. Sexuen arteko berdintasuna eta emakumearen ahalduntzea bultzatzea.
4. 5 urtetik beherako haurren hilkortasuna txikitzea.
5. Ama osasuna hobetzea.
6. VIH/IHES, malaria eta beste gaixotasun batzuei aurka egitea.
7. Ingurumenaren iraunkortasuna bermatzea.
8. Garapenerako mundu mailako ituna sustatzea.

Ekimenari jarraitasuna emanez, 2015eko irailean Nazio Batuek Garapen Iraunkortasunaren Gailurra antolatu zuten eta bertan 2030 Agenda onartu zen: Garapen Iraunkortasunari 17 Helburu (hemendik aurrera GIH), 169 helmuga baitaratu zituztenak. 2030 Agenda honek MGHekin lortutako arrakastak zabaltzeaz gain lortu ez ziren helmuga haiek lortzea bilatzen du.

GIHak aplikazio unibertsalekoak dira. Txirotasunari amaiera emateko, planeta babesteko eta pertsona guztiek bake eta oparotasunaz goza dezaten bermatuko duten neurriak hartzeko deia dira. Horretarako, helburuak hainbat gizarte beharretan zentratzen dira, besteak beste, hezkuntza, osasuna, gizarte babesa eta enplegu aukerak dira aipagarrienak. Behar hauek, aldi berean, klima aldaketaren aurka egin eta ingurumena babesten dute.

ZER DIRA GIHAK ETA ZERGATIK EBALUATU BEHAR DIRA

GIHak borondatezko ekimena dira garapen iraunkortasuna bultzatu nahi duen edozein instituziok onar dezakeena. Horretarako, bere lorpenerako markoak definitu behar dira eta erakunde nahiz gobernu bakoitzak jarraipena egiteko eta lortutako aurrerabideak aztertzekeo ardura dauka, beti ere datu fidagarri, eskuragarri eta egokietan oinarrituz. Ebaluazioa da eginiko aurrerabidearen ezagutza edukitzekeo eta, norabide egokian aurreratu ez bada, ekintza zuzentzaileak ezartzeko modu bakarra. 17 GIHak ondoko irudian ikus daitezke.

Sistema hauek ezusteko hondamendiei erantzun sendoagoak ematea eta txirotasuna ezabatzea ahalbidetuko dute.

Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak helburu honen esparruan duen zeregina energia txirotasuna arintzeko egiten duen lanean eta egoeraren jarraipena egitean zentratzen da eta hondamendi naturalen prebentzio eta egokitzapenean ere, hala nola, geroz eta ugariagoak izango diren denborale eta uholdeetan.

lido honetan, Gipuzkoa mailan txirotasuna ezabatzeko xedea duten helmugek biztanleria osoak ekonomia baliabideetara eta oinarritzko zerbitzuetara iristeko aukera izango duela bermatzen ahalegindu behar dute.

2 ZERO GOSEA

Lurzoruak andeatze prozesu azkarra jasaten ari dira gehiegizko ustiakuntza prozesuak direla eta. Honi, baliabideen gain eragina duen klima aldaketa erantsi behar zaio.

Nekazaritza arloko inbertsioek berebiziko garrantzia dute nekazaritza lurren ekoizpen ahalmena handitzeko eta goseari amaiera emateko helburuari erantzutekeo, elikadura segurtasunaren eta nutrizioaren hobekuntza lortzeko eta nekazaritza iraunkortasuna bultzatzeko.

Gipuzkoan, helburu hau lortzeko helmugak goseari amaiera ematean eta pertsona guztiek, baita bularreko haurrek ere, urte osoan zehar elikadura osasungarria, elikagarria eta nahikoa izatea segurtatzean zentratzen dira. Eta baita elikagaien ekoizpen sistemen iraunkortasuna segurtatzean ere.

1 POBREZIAREN AMAIERA

Mundu mailako txirotasun seinaleen artean gosea, etxebizitza duinik ez edukitzea eta oinarritzko zerbitzuetara, hala nola, hezkuntza edo osasuna, eskuratzeko mugak edukitzea nabarmendu daitezke. Hauek bereizkeriara eta gizarte bazterketara eramaten dute.

Era guztietako txirotasunari mundu osoan amaiera emateko ekonomia hazkuntzak barneratzailea izan behar du eta berdintasuna bultzatu behar du.

3 OSASUNA ETA ONGIZATEA

Eskualde askok osasun arrisku larriei aurre egiten diete, hala nola, amen eta jaioberrien hilkortasun tasa handiei, gaixotasun infekzioso eta ez kutsakorren hedaketari eta ugalketa osasun txarrari.

Bizitza osasungarria bermatzeko eta pertsona guztientzako mundu mailako ongizatea bultzatzeko helburua osasun sistemen finantzaketa eraginkorragoarekin, saneamendu eta higienearen hobekuntzarekin eta osasun zerbitzuak eskuragarriago eginez lor daiteke.

Ingurumen faktore batzuek, hala nola, uraren edo airearen kalitateak, pertsonen osasuna baldintza dezakete. Horregatik, helburu honi loturiko adierazleak ingurumen osasunari lotuta egongo dira.

4 KALITATEZKO HEZKUNTZA

Hezkuntza inklusiboa, bidezkoa eta kalitatezkoa bermatzeko helburua pertsonen bizitza kalitatea hobetzeko oinarria da, honek biztanleei konponbide berritzaileak garatzeko beharrezkoak diren erremintak hornitzen baitizkie biztanleei.

Mundu mailako kalitatezko hezkuntza ezaren arazoak trebatutako irakasleen urritasuna eta munduko leku askotako eskolen baldintza txarrak dira. Horregatik, kalitatezko hezkuntza emateko hezkuntza bekatan, irakasleentzako hezkuntza tailerretan eta eskolen eraikuntzan inbertitu behar da.

Gipuzkoan hezkuntza arloko arazoa era desberdinean enfokatu behar da hezkuntza sistema publikoa baitago eta biztanleria osoak kalitatezko hezkuntza baitu eskura.

Aztertutako helmugak ikasleria guztiak garapen iraunkortasuna sustatzeko beharrezkoak diren ezagutza teoriko eta praktikoak jasoko dituztela segurtatzean zentratzen dira, bizimodu iraunkortasuna helburu duen hezkuntzaren bidez, giza eskubideen bidez, genero parekotasunaren bidez, bake eta bortxakeria ezaren kultura baten sustapenaren bidez eta kultur dibertsitatearen balorazioaren bidez.

5 GENERO BERDINTASUNA

Generoen arteko berdintasuna eta emakume eta neskato guztien ahalduntzea lortzeko helburuak mundu osoko leku askotan emakumeek jasaten jarraitzen duten diskriminazio eta bortxakeriari erantzuten dio.

Beharrezkoa da emakume eta neskatoei hezkuntzaren, osasun arretaren, lan itxurazkoaren eskuragarritasuna eta erabaki politiko eta ekonomikoan adopzio prozesuetan ordezkaritza bermatzea.

Nahiz eta europar mailan, eta baita Gipuzkoa mailan ere, genero berdintasunaren gaia bultzatu den eta aurrerapen maila askozaz handiagoa den munduko beste toki askotan baino, beharrezkoa da berdintasuna sustatzeko politika egokiak eta lege aplikagarriak bultzatzen eta indartzen jarraitzea.

6 UR GARBIA ETA SANEAMENDUA

2050. urtean munduko biztanleriaren % 25a gutxienez ur gezaren eskasia kroniko eta errepikakorra duen herrialde batean biziko dela espero da. Baliabide hidrikoen eskasia honek munduko biztanleria osoari ur edangarria eskuratzeko zailtasunak sortzen dizkio eta horrek mundu osoko familia txiroen elikadura segurtasunean, bizirauteko baliabideetan, higieanean eta osasunean du eragina.

Uraren kudeaketarako ekintzak martxan jarri behar dira baliabide hau eskuragarri dagoela eta era iraunkortasunean kudeatzen dela bermatzeko.

7 ENERGIA ESKURAGARRI ETA EZ KUTSATZAILEA

Pertsonak energia eskuragarria, segurua, iraunkortasuna eta modernoa daukatela bermatzea funtsezkoa da garapen iraunkortasuna lortzeko.

Berebiziko garrantzia du energia eraginkortasunaren hobekuntzarako eta energia berriztagarrien erabilerarako teknologia berriei buruzko politika, finantzaketa eta inbertsio publiko nahiz pribatua babesten duten politika berriak babestea, komunitate iraunkortasunagoak, inklusiboagoak eta klima aldaketaren aurrean erresilienteagoak eratzeko.

Zentzu honetan, Gipuzkoak energia berriztagarrien garapena eta energia eraginkortasunaren hobekuntza izan behar ditu jomugan.

8 LAN ZINTZOA ETA EKONOMIA HAZKUNTZA

Lan duina edukitzeko aukera eza, inbertsio eskasa eta berdintasun faltak pertsona guztiek aurrerapena elkar banatzeko eskubidea beti ez betetzea eragiten du. Izan ere, kalitatezko enpleguen sorkuntza erronka handia izaten jarraitzen du ekonomia ia guztietarako. Halaber, lan produktibitatearen txikitzeak eta langabezia tasen handitzeak bizitza mailan eta soldatetan eragin negatiboa dute.

Helburu honen esparruan, baieztatu daiteke lan produktibitatearen handitzea, langabezia tasaren txikitzea, batez ere gazteen artean, eta diru sarreren kudeaketarako finantza zerbitzuen eskuragarritasuna hobetzea, aktiboak metatzea eta inbertsio produktiboak egitea osagai funtsezkoak direla ekonomia hazkuntza sostenitua, inklusiboa eta iraunkortasuna, pertsona ororentzako enplegu beteak nahiz produktiboa eta lan zintzoa sustatzen duen helburua erdiesteko.

9 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

Garraio, ur, energia eta informazio teknologia azpiegituretan eta komunikazioetan inbertsioak funtsezkoak dira garapen iraunkortasuna lortzeko eta klima aldaketaren aurrean erresilienteagoak diren hiriak lortzeko.

Zentzu honetan, industria ekonomia garapenaren eta enpleguaren sustatzaile garrantzitsua da.

Aurrerapen teknologikoak bere ahaleginen oinarrian egon behar du baliabide naturalen eta energiaren erabileraren eraginkortasunaren moduko ingurumen helburuak erdiesteko eta Gipuzkoa mailan garrantzitsua da berrikuntza gaietan lan egitea helburu hori lortzeko.

10 EZBERDINKETAREN MURRIZKETA

Beharrezkoa da diru sarrerei eta osasun nahiz hezkuntza zerbitzuen eskuragarritasunari, eta baita beste ondasun produktiboei ere dagokienean herrialdeen baitako nahiz herrialdeen arteko desparekotasuna murriztea.

Desparekotasuna murrizteko xedez, pertsona talde erdeinatu eta baztertuen beharrei arreta berezia ipintzen dieten politika unibertsalak ezartzea gomendatzen da.

11 HIRI ETA KOMUNITATE IRAUNKORTASUNAK

Hirietako biztanleriaren hazkuntza etengabea da eta aurrera egiten jarrai dezaten hiriek eta giza kokaguneek inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta iraunkortasunak izan behar dute.

Horretarako, hiriaren plangintza eta kudeaketa hobetu behar dira oinarritzko zerbitzuak helmenean egon daitezen, baliabideen aprobetxamendu hobea ere eginez.

Arlo honetan Gipuzkoan herritarren partaidetzari natur eta kultur ondareari, tokiko plangintzari eta ekonomia zirkularrari arreta ipini diogu.

12 HIRI ETA KOMUNITATE IRAUNKORTASUNA

Iraunkortasunak diren kontsumo eta ekoizpen modalitateak bermatzeko helburua baliabideen eta energiaren erabilera eraginkorra eta ekonomia zirkularra sustatzean datza. Horretarako, ingurumena hondatzen ez duten azpiegiturak eraikitzeari, oinarritzko zerbitzuak irispidean izateari eta justu ordaindutako eta lan baldintza onak dauzkaten enplegu ekologikoak sortzeari arreta ipini diogu.

Gakoa jarduera ekonomikoetatik irabazi garbiak sortzean datza, baliabideen erabilera, andeatzea eta kutsadura txikitzearekin batera bizitza kalitate hobea lortuz.

Horrek eskatzen du ikuspegi sistemikoa edukitzea eta hornikuntza katearen partaideen arteko elkar lana lortzea, ekoizletik hasiz eta azken kontsumitzaileeraino iritsiz. Kontsumitzaileak sentikortzean datza gakoa, bizitzeko modu iraunkortasunean inguruko hezkuntza haiei eskaintzea, besteak beste, etiketatzearen bidez eta erabilera arauen bidez informazio egokia hornituz,

Gipuzkoak hondakinen eremuan zeregin garrantzitsua du garapen iraunkortasun eta arduratsua bultzatuko duen ekonomia zirkularra sustatu behar badu.

13 KLIMAREN ALDEKO EKINTZA

Klima aldaketak kontinente guztietako herrialde guztiei erasaten die eta euren ekonomian, pertsonen bizitzan eta komunitateetan eragin negatiboa sortzen du. Beraz, garrantzitsua da premiazko neurriak hartzea klima aldaketari eta bere ondorioei aurre egiteko.

Behar beharrezkoa da klima aldaketaren mehatxuaren aurrean erantzun globala indartzea. Hori dela eta, herrialdeek Parisko Hitzarmena adostu zuten COP21ean, zeina indarrean sartu baitzen 2016ko azaroan. Hitzarmen honetan tenperatura globalaren igoera 2 gradu zentigraduren azpitik geratzeko egin beharreko lana eta emisioak murriztuko dituzten eta klima erresilientzia sortuko duten ekintzen ibilbidearen aplikazioa jasota dago.

GIHetan finkatutako eta Gipuzkoari eragiten dioten helmuguen artean klima aldaketa tokiko politikan barneratzea, pertsonak klima aldaketaren inguruan sentikortzea eta haiengan ardura kidetasuna bultzatzea dago. Hauek Klima Aldaketaren Gipuzkoako Estrategian islatuta daude.

14 ITSAS AZPIKO BIZIA

Munduko ozeanoek Lurra gizakiaren bizitzarako leku egoki bihurtzen duten sistemak mugitzen dituzte. Aitzitik, gaur egun kostaldeko uren etengabeko narriadura gertatzen ari da ozeanoen kutsadura eta azidotzearen ondorioz ekosistemen eta biodibertsitatearen funtzionamenduan efektu kaltegarria eragiten ari dena.

Itsas baliabideak kontserbatzea eta modu iraunkortasunean erabiltzea helburu

ezinbestekoa da garapen iraunkortasuna lortzeko.

Horretarako, Gipuzkoan babestutako itsas eremuak modu eraginkorrean administratu behar dira, baliabide eta arau nahiko eduki gehiegizko arrantza, itsas kutsadura eta ozeanoen azidotzea murrizten lagunduko dutenak eta, halaber, kostaldea ere babestu behar da.

15 LEHORREKO EKOSISTEMETAKO BIZIA

Lur azaleraren % 30,7a basoz estalita dago eta hauek elikadura segurtasuna eta babesa hornitzeaz gain funtsezkoak dira klima aldaketari aurre egiteko. Giza jarduerak eta klima aldaketak eragindako baso gabetze eta basamortutzea garapen iraunkortzeko erronka handia dira.

Basoak modu iraunkortasunean kudeatzea, desertifikazioaren aurka borrokatzea, lurren narriadura geratu edo mantsotzea eta biodibertsitate galera geraraztea, beraz, giltzarri dira. Alde batetik, indarrean dauden nazioarteko akordioak aplikatzeko ahaleginak handitu behar dira. Bestetik, helburu hau betetzeko, lehorreko eta barnealdeko ur gezako ekosistemak kontserbatzen direla eta era iraunkortasunean erabiltzen direla zaindu behar dira; basoen kudeaketa iraunkortasuna sustatzea, baso gabetzeari amaiera ematea, narriatutako basoak berreskuratzea eta baso sartzea handitzea; basamortutzearen aurka borroka egitea, hondatutako lurrak eta lurzorua leheneratzea; habitat naturalen degradazioa murriztea, etab.

Ekintza global hauek Gipuzkoako lurralde historikoan garatuko diren proiektuen bidez pertsonalizatu behar dira.

16

BAKEA, JUSTIZIA ETA
INSTITUZIO SENDOAK

Maila globalean, pertsonen segurtasunaren gaineko mehatxuak, haurren kontrako bortxakeria, pertsonen salerosketa eta sexu bortxakeria heldu beharreko gai garrantzitsuak dira gizarte juxtu, baketsu eta barneratzaileak sustatu nahi badira.

Beharrezkoak dira arau eraginkor eta gardenagoak, eta baita gobernu aurrekontu integral eta errealistak ere ezartzea. Banakoen eskubideak babesteko lehen urratsetako bat jaiotzen mundu erregistroa sortzea eta mundu osoan independenteagoak diren giza eskubideen nazio instituzioak ezartzea da.

Berrindartu egin behar dira herrialdeen aldetik ezarri beharreko zuzendaritza argia, lan eskemen berrikuspen eta gainbegiratzea nahiz arautegiak eta sustapenerako egiturak.

INGURUMENENKO ETA OBRA HIDRAULIKOETAKO DEPARTAMENTUAREN PAPERA. GIPUZKOAK GIHEI EGITEN DIEN EKARPENEA.

ZERGATIK LERROKAZEN DA GFA GIHEKIN?

17

HELBURUAK LORTZEKO
ITUNAK

Garapen iraunkortasunerako programa arrakastatsu batek Garapen Iraunkortasun Munduko Ituna suspertzea eskatzen du, gobernuak, sektore pribatua eta gizarte zibila inplikatur. Printzipio eta balioen eta elkar banatutako ikuskera eta helmugen gainean eraikitako itun inklusibo hauek, pertsonak eta planeta erdigunean ipintzen dituztenak, maila globalean, eskualdekoan zein tokikoan gauzatzea beharrezko da.

Epe luzerako inbertsioa, baita atzerritarra ere, beharrezkoa da garapen bidean dauden herrialdeetan sektore kritikotan kostu handiko zerbitzuak ezartzeko, hala nola, energia iraunkortasuna, azpiegiturak eta garraioa, eta baita informazioaren eta komunikazioaren teknologiak ere. ,

Foru Aldundiaren Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuko (IOHD) helburu estrategikoen artean iraunkortasuna Gipuzkoan identitate zeinu bihurtzear dago, helburu honetan Lurraldeko herritar guztiak, instituzio guztiak eta ekonomia eta enpresa sare osoa inplikatur.

Testuinguru honetan, Hiri eta Herri Iraunkortasunen 8. Konferentzia Europarrear Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Foru Diputatuen "Euskal Adierazpena" delakoa sinatu zuen Gipuzkoaren izenean eta horrekin batera NBERen 17 2030 GIHen eta Pariseko Klimaren Hitzarmenaren inplementazioan Europar Batasuneko nazio eta erregioetako gobernuetara laguntzeko konpromisoa hartu zuen.

IOHDak, beraz, konpromiso argia du Garapen Iraunkortasunaren Helburuen betetzearekin eta bere betebeharrak gehienek 2030 Agendaren 169 helmugeri erdiesteari ekarpena egiten die era zuzen edo zeharrekoan. Zentzu honetan, nahiz eta Departamentuaren lana ingurumen arloetan eta uraren zikloarekin lotutakoetan zentratzen den, zeharka edo modu sekundarioan gizarte eta ekonomia arloko beste helmuga batzuk betetzeko elementuen ekarpena egiten du. Hori dela eta, GIHen jarraipen adierazleen artean zenbaitzuk sartu dira hertsiki ingurumenekoak izan gabe IOHDak arlo honetan egiten duen ebaluazioa errazten dutenak.

Txosten honen eranskinean GFAko Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak GIHei egiten dien ekarpenen inguruko informazio gehiago aurkituko duzu.

NOLA GARATU DA PROZESUA?

Jarraian, GFAko Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuko GIHen aurrerabide adierazleen garapenerako ezarritako prozesuaren diagrama aurkezten da. Prozesu hau medio departamentuaren helburuekin lotura zuzena edo zeharrekoa duten GIHak aukeratuko dira eta ondoren beren ebaluaziorako egokienak diren adierazleak aukeratu dira, jarraian adierazi bezala.

1

2030 Agendan jasotako **17 GIHak eta** hauen osagai diren **169 helmugak** aztertu ziren Gipuzkoako Foru Aldundiko **Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuaren** jardura eremuaren esparruan dauden haiek identifikatzeko helburuz.

2

Analisirako hautatutako GIHen helmuga bakoitzarekin zerikusia zuten **aurrerabide adierazleak definitu ziren.**

3

Aurrerabideen jarraipen erreminta bat diseinatu zen urtero adierazleen jarraipena egiteko aukera ematen duena eta eginiko aurrerakuntzak jasoko dituen.

4

Informazio estentsiboa bilaketa burutu zen 2015, 2016 eta 2017 urteetako emaitzak erremintaren baitan jasotzeko.

5

Emaitzen berri eman zen eta hainbat dibulgazio txosten diseinatu ziren.

6

Urtero erremintaren eguneratzearekin jarraituko da **prozesuari jarraipena egiteko xedez.**

INGURUMEN GIHEN EBALUAZIOAREN EMAITZAK

Hurrengo orrialdeetan Gipuzkoarako definitutako adierazleen emaitzak aurkezten dira Garapen Iraunkortasunaren Ingurumen Helburuen lortpenari edo Gipuzkoako Foru Aldundiaren Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak garatutako gaiarekin zerikusia duen lan esparruari dagokionean.

Helburuetako bakoitzean analisi honetan kontutan izan diren helmugen eta ebaluatu diren adierazleen aipamena egiten da.

- Adierazleen emaitzen aurrerapen maila semaforo baten bidez adierazten da, berdea: ona, laranja: erdipurdikoa eta gorria: txarra izanik.

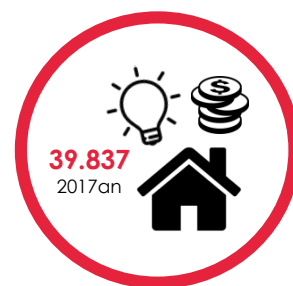

1. GIH: Pobreziaren amaiera

Txirotasuna hainbat modutan ebalua daiteke. Txosten honen garapenerako, hain zuzen ere, analisi hau ingurumenarekin zerikusia duten faktore haiekin erlazionatu da, hala nola, energiaren eskuragarritasunarekin edota klima aldaketak biztanleriarengan duen eragin ekonomikoarekin. Ebaluaziorako ondorengo helmugak aukeratu ziren:

1.4 Helmuga: 2030. urteari begira, emakume eta gizon guztiak, txiro nahiz urrakorrek direnek batez ere, ekonomia baliabideak eskuratzeko eskubide berdinak izatea eta baita oinarriko zerbitzuak, lurren eta beste ondasun batzuen jabetza eta kontrola eta beste ondasun batzuk, oinordekotza, natur baliabideak, teknologia berri egokiak eta finantza zerbitzuak, mikrofinantziak barne, eskura izatea ere.

1.5 Helmuga : 2030 urteari begira, txiroen nahiz egoera urrakorrean dauden pertsonen erresilientzia bultzatu eta klimarekin zerikusia duten muturreko gertaeren eta beste ekonomia, gizarte eta ingurumen krisi eta hondamendien aurreko euren esposizioa murriztea.

Dauzkaten diru sarrerak kontutan izanda energia gastu gehiegizkoa duen etxe kopurua.

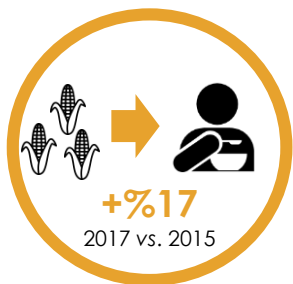
Hondamendi naturalen ondoriozko ekonomia galerak

	2015	2016	2017
Gastu gehiegizkoa duten etxeak			
● Diru sarrerak kontutan izanda energia gastu gehiegizkoa duen etxe kopurua	36.660	38.249	39.837
Temperatura egokirik ez duten etxeak			
● Temperatura egokia mantentzeko gai ez den edota ordainagiria ordaintzeko atzerapenak dituen etxe kopurua	29.628	31.219	32.811
Ekonomia galerak			
● Hondamendi naturalek zuzenean eragindako ekonomia galera (uholdeak, denboraleak, lehorteak) eurotan.	3.776.858	2.415.806	6.818.477

2. GIH: Zero gose

Goseari iraukortasunaren fokutik aurre egin behar zaio. Horregatik “Zero gose” GIHrako hautatutako adierazleak iraukortasunak diren ekintzekin zuzenean erlazionatuta daude, hala nola, elikagaien berreskuratzea eta hauen ekoizpen iraukortasuna, kasu honetan nekazaritza ekologikoaren ikuspuntutik. Gipuzkoan adierazle hauen prozesu positiboa hauteman da azken urteetan.

Berreskuratutako eta banatutako elikagai tonak

Nekazaritza ekologikora zuzendutako hektareak

2.1 Helmuga: 2030 urteari begira, goseari bukaera ematea eta pertsona guztiek, batez ere txiro nahiz egoera urrakorrean dauden pertsonak, bularreko haurrak barne, elikadura osasungarri, elikagarri eta nahikoa urte osoan eskura eduki dezatela segurtatzea.

2.4 Helmuga: 2030 urteari begira, elikagaien ekoizpen sistemen iraukortasuna iraukortasunerako segurtatu eta nekazaritza jardunbide erresilienteak aplikatzea produktibitatea eta ekoizpena handituko dutenak, ekosistemen mantentzeari ekarpena egingo diotenak, klima aldaketara, muturreko gertaera meteorologikoei, lehortei, uholdeei eta beste hondamendiei egokitzeko gaitasuna indartuko dutenak eta lurzorua eta lurzoruaren eta lurraren kalitatea pixkanaka hobetuko dutenak.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
<ul style="list-style-type: none"> Berreskuratutako elikagaiak Berreskuratutako eta beharretan dauden pertsonen banatutako elikagai tonak. 	445.037	476.000	533.749
<ul style="list-style-type: none"> Nekazaritza ekologikoko azalera Nekazaritza ekologikora zuzendutako hektareak 	627	666	750

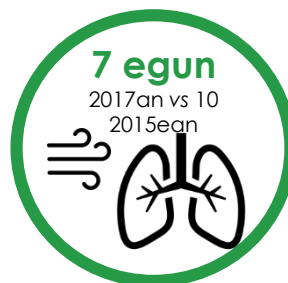

3. GIH: Osasuna eta ongizatea

Osasuna eta ongizateak ingurumen faktore desberdinen eragina jaso dezakete. Hori dela eta, GIH honetan neurtzen diren adierazleek airearen kalitatearekin nahiz honek eta beste ingurumen faktore batzuek biztanleriaren osasunean izan dezaketen eraginekin zuzeneko harremana dute.

3.9 Helmuga: 2030. urteari begira, produktu kimiko arriskutsuek eta aire, ur nahiz lurzorua kutsaturak eragindako heriotza eta gaixotasun kopurua nabarmenki jaistera.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
<ul style="list-style-type: none"> Aire kalitatea Aire kalitate "txarra" eta "oso txarra" duen egun kopurua 	10	8	7

Aire kalitate "txarra" edo "oso txarra" duen egun kopurua

4. GIH: Kalitatezko Hezkuntza

Herritarrak iraunkortasunaren, klima aldaketaren eta ingurumenaren inguruan kontzientziatuta egotea giltzarria da GIHak erdiesteko, hori dela eta Gipuzkoako biztanleria gai hauetan kontzientziatzeko egiten diren ahaleginen emaitzak erakutsiko dituzten adierazleak planteatzu burutzen da analisia.

Eskolako AL21ean parte hartzen duen ikasle kopurua Gipuzkoan

4.7 Helmuga: Hemendik 2030 bitarte, ikasle guztiak garapen iraunkortasuna bultzatzeko beharrezkoak diren ezagutza teoriko nahiz praktikoak hartu dituztela segurtatzea, besteak beste, garapen iraunkortasunari eta bizitzeko molde iraunkortasunari, giza eskubideei, genero berdintasunari, bake eta ez bortxakeriaren kulturaren sustapenari, mundu osoko hiritarren eta kultur dibertsitatearen balorazioari eta kulturak garapen iraunkortasunari egiten dion ekarpenari buruzko hezkuntza eskainiz.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Ingurumen hezkuntza			
Gipuzkoan Eskolako A21ean parte hartu duen ikasle kopurua	83.051	83.844	81.410

5. GIH : Genero berdintasuna

Genero berdintasuna garrantzia handiko faktorea da. Beraren lanketa nahiz garapenean Gipuzkoako Foru Aldundian aurrerapauso handiak egin dituen arren oraindik ere bultzatuz eta indartuz jarraitu beharra dago. GIH honen adierazleak Obra Hidraulikoetako Departamentuaren estrategia eta planetan faktore honen integrazioan eginiko aurrerabidea erakustea du xede.

Helmuga 5.c: Genero berdintasuna eta emakume nahiz neskato guztien maila guztietako dalduntzea sustatzeko politika egokiak eta lege aplikagarriak onartu eta indartzea.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Ingurumen Planak			
Genero perspektiba baitaratuta duten ingurumeneko foru planen kopurua	0	0	1

Genero perspektiba baitaratuta duten plan kopurua.

6. GIH: Ur garbia eta saneamendua

Ingurumen eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak, Gipuzkoako biztanleriarentzako ur kalitate onena eta ur ekosistemen babesa segurtatzeko ahalegina eginez, jarraian deskribatzen diren adierazleak hautatu ditu baliabide honen maneiurantz iraukeratasuna ahalbidetu dezaketen arloak ezagutu eta neurtzeko.

Ur edangarriaren hornikuntza duen biztanle proportzioa

Hondakin uren tratamendu egokirik gabeko herrigune kopurua

Batez besteko ur kontsumoa biztanleko

Leheneratutako ibai ekosistemen hektarea kopurua

6.1 Helmuga: 2030. urteari begira, ur geza arrazoizko salneurrian eskuratzeko aukera unibertsal eta bidezkoa guztientzako.

6.2 Helmuga: 2030 urteari begira, saneamendu eta higiene zerbitzu egoki eta zuzenak eskuragarri edukitzea lortzea eta aire librean libratzeari utzi, emakume zein neskatuen eta egoera urrakorreetan dauden pertsonen beharrei arreta berezia ipiniz.

6.3 Helmuga: 2030 urteari begira, ur kalitatea hobetzea kutsadura murriztuz, isurketak deuseztatuz eta produktu kimikoen eta material arriskutsuen emisioa ahalik eta gehien txikituz, erdira jaitziz tratatu gabeko hondakin uren portzentajea eta arriskurik gabeko birziklatze nahiz berrerabilpena mundu mailan handituz.

6.4 Helmuga: 2030 urteari begira, baliabide hidrikoen erabilera eraginkorra dezente handitzea sektore guztietan eta ur gezaren erazketaren eta hornikuntzaren iraukeratasuna segurtatu ur eskasiari aurre egiteko eta ur falta duten pertsonen kopurua neurri handi batean murrizteko.

6.6 Helmuga: 2020 urteari begira, urarekin erlazionatutako ekosistemak babestea eta berreskuratzea, basoak, mendiak, hezeguneak, ibaiak, akuiferoak eta lakuak barne."

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Ur edangarria eskura duen biztanleria			
● Era seguruan kudeatutako edateko ur hornikuntzaren zerbitzuak dauzkan biztanleria portzentajea	100	100	100
Hondakin uren tratamendurik gabeko hiriguneak			
● Hondakin uren tratamendu egokirik gabeko 500 biztanletik gorako herriguneen kopurua	13	12	10
Ibaien kalitatea			
● Kalitate txarra edo oso txarra duten laginketa estazio kopurua ibaietan	11	4	6
Estuarioren kalitatea			
● Kalitate txarra edo oso txarra duten laginketa estazio kopurua estuarioetan	3	3	2
Kostaren kalitatea			
● Kalitate txarra edo oso txarra duten laginketa estazio kopurua itsas bazterrean	0	0	0
Ur kontsumoa			
● Biztanle bakoitzak egunean kontsumitutako ur litroak		151	150
Ibai ekosistemen leheneratzea			
● Lehengoraturako ibai ekosistemen hektareak	2	25	0,20

7. GIH: Energia eskuragarri eta ez kutsatzailea

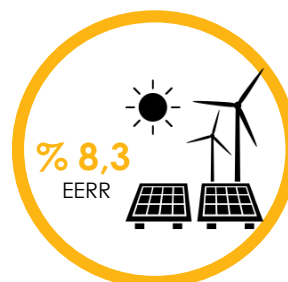
Energia eskuragarri eta ez kutsatzailea Ingurumen eta Obra Hidraulikoetako Departamentua buru belarri lanean ari den arloetarikoa bat da helburu honek bere eskuduntzekin duen harremana dela eta. GIH honi egindako ekarpenaren jarraipena egiteko definitu diren adierazleen bidez, Gipuzkoan energiarekin zerikusia duten ekonomia, gizarte eta ingurumen faktoreen jarraipena egin nahi da.

7.1 Helmuga: 2030 urteari begira, energia zerbitzu eskuragarri, fidagarri eta modernoetara irisgarritasun unibertsala bermatzea.

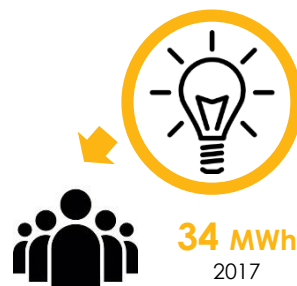
7.2 Helmuga: 2030 urteari begira, energia iturri ororen artean energia berriztagarriaren proportzioa nabarmenki handitzea.

7.3 Helmuga: 2030 urteari begira, energia eraginkortasunaren hobekuntza mundu mailan bikoiztea.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Energia gastua			
Diru sarrerak kontutan izanik energia gastu gehiegizkoa duen etxe kopurua	36.660	38.249	39.837
Energia berriztagarriak			
Energia berriztagarrien portzentajea kopuru osoarekiko	7,2	8	8,3
Energia kontsumoa			
MWh energia kontsumoan biztanleko	32,33	32,09	34
Energiaren Barne Kontsumo Gordina			
Energiaren Barne Kontsumo Gordina	21,73	21,64	23,07

Energia berriztagarriaren portzentajea totalarekiko

Energia kontsumoa biztanleko

8. GIH: Lan zintzoa eta ekonomia hazkuntza

Ekonomia hazkuntza eta ingurumenaren nariadura elkarren eskutik ez joatea GIH honek duen irismenerako lehenetsuneko arloa izan behar du eta arlo honetan lortutako aurrerapena monitorizatzen helburuarekin adierazle bezala enpresetarako egin diren egokitasun ziurtagirien kopura aukeratu da.

Egin diren ingurumen egokitasunaren ziurtagirien kopurua

8.4 Helmuga: 2030 urteari begira, mundu baliabideen ekoizpen eta kontsumo eraginkorrak pixkanaka hobetzea eta ekonomia hazkuntza ingurumenaren degradaziotik deslotzen saiatzea, Kontsumo eta Ekoizpen Iraunkortasunen Moduei buruzko Programaren Esparru Dezentzaren arabera, herrialde garatuetatik hasiz.

8.9 Helmuga: 2030 urteari begira, azpiegitura modernizatzea eta industriak birmoldatzea iraunkortasunak izan daitezen, baliabideak eraginkortasun handiagoz erabiliz eta teknologia eta industria prozesu garbiak nahiz ingurumenaren aldetik arrazionalak sustatuz eta herrialde guztiak euren ahalmenaren arabera neurriak har ditzatela lortuz.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Egindako egokitasun ziurtagiriak			
Egin diren ingurumen egokitasunaren ziurtagiriaren kopurua	25	29	16

11. GIH: Hiri eta komunitate iraunkortasunak

Gipuzkoako Ingurumen eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak gure herri eta hirien iraunkortasunari lotutako helmugei ekarpena egiten dieten hainbat arlotan ari da lanean. Iraunkortasun irizpideak txertatuta dituen plangintza helmuga horien lorpenerako ezinbesteko betekizuna da eta, beraz, adierazle nagusi gisa plangintza maila tokiko eskalan ikustarazteko gaitasuna duten haiek aukeratu dira. Horiez gain, udalerrri mailan garrantzia duten hondakinei edo aire kalitateari loturiko beste batzuk ere kontutan hartzen dira.

11.3 Helmuga: 2030 urteari begira, hirigintza integratzailea eta iraunkortasuna eta herrialde guztietako giza kokaguneen plangintza nahiz kudeaketa parte hartzaile, integratu eta iraunkortasunak egiteko gaitasuna handitzea.

11.4 Helmuga: Munduko kultur eta natur ondarea babesteko ahaleginak bikoiztea.

11.6 Helmuga: 2030 urteari begira, hirietako ingurumen eragin negatiboa per capita murriztea, aire kalitateari eta udalerriko hondakinen nahiz beste mota bateko hondakinen kudeaketari arreta berezia ere eskainiz.

11.a Helmuga: Hiri eremuen, hiri inguruko eremuen eta landa eremuen arteko ekonomia, gizarte eta ingurumen lotura positiboak gerta daitezen lagundu.

11.b Helmuga: 2020 urteari begira, inklusioa, baliabideen erabilera eraginkorra, klima aldaketaren arintzea nahiz hari egokitzea eta hondamendien aurreko erresilientzia bultzatzen dituzten plan eta politika integratuak dauzkaten hiri eta giza egonlekuen kopurua neurri handian handitzea eta maila guztietako hondamendi arriskuaren kudeaketa praktikan jartzea Hondamendien Arriskuaren Murrizketarako Sendaiko 2015-2030 Esparruarekin bat etorritz.

Herritarren partaidetzarekin gauzatutako HAPOen kopurua

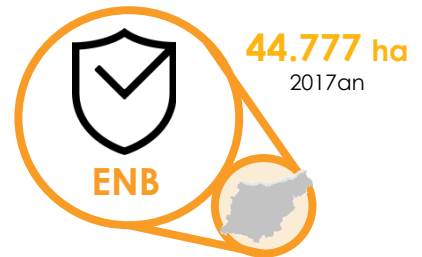

Hiri hondakin solidoen Kg-ak biztanleko

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Hiri Antolamenduaren Plan Orokorrak			
● Hiritarren partaidetzarekin burututako Hiri Antolamenduaren Plan Orokorren (HAPO) kopurua	46		51
Tokiko Ekintza Planak			
● Indarrean dauden Tokiko Ekintza Planen (TEP) kopurua	40		37
Eremu natural babestutako			
● Eremu Natural Babestuetan (ENB) dagoen Gipuzkoaren azalera hektareatan	44.777	44.777	44.777
Kultur elementuen babesa			
● Babestutako kultur elementuen kopurua	2003	2003	2021
Hiri hondakin solidoak			
● Hiri hondakin solidoen Kilogramoak biztanleko	422	438	441
Aire kalitatea			
● Kalitate "fxarra" edo "oso Txarra" duen egun kopurua	10	8	7
Klima aldaketaren aurkako estrategiak			
● Klima aldaketaren estrategiak dituzten udalerrien kopurua	3	3	6
Azalera artifizializatutako			
● Artifizializatutako lurzoru hektareak	11.648	11.603	11.728

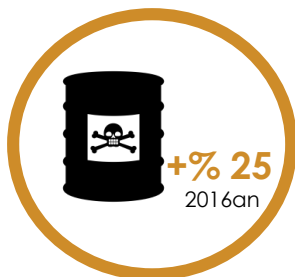
Klima aldaketaren estrategiak dauzkaten udalerrien kopurua

Eremu Natural Babestuetan (ENB)dagoen Gipuzkoaren azalera

12.GIH: Ekoizpen eta kontsumo arduratsua

Baliabideen ekoizpen nahiz erabileraren eraginkortasunak berebiziko garrantzia du garapen iraunkortasunerako. Horrenbestez, Ingurumen eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak GIH honen lorpenean ematen duen laguntza neurtzeko baliabideen bizi zikloaren fase desberdinekin zerikusia duten ondorengo adierazleak hartu ziren kontutan.

Hondakin arriskutsuen (HA-ak) ekoizpena Gipuzkoan

Helmuga 12.2: 2030 urteari begira, natur baliabideen kudeaketa iraunkortasuna eta erabilera eraginkorra lortzea.

Helmuga 12.3: 2030 urteari begira, munduko elikagai per capita ekoizpena txikizka salmentan nahiz kontsumitzaileen mailan erdira murriztea eta ekoizpen nahiz hornikuntza kateetan gertatzen den elikagaien galera, uztaren ondorengo barne, gutxitzea.

Helmuga 12.4: 2020 urteari begira, produktu kimikoen eta hondakin guztien kudeaketa beren bizi zikloan zehar ekologikoki arrazionala izatea lortzea, nazioarte esparruetan hitzartutakoaren arabera, eta hauek atmosferara, uretara eta lurzorura askatzea nabarmenki murriztea giza osasunean eta ingurumenean dituzten eragin kaltegarriak ahalik eta txikiak izan daitezen.

Helmuga 12.5: 2030 urteari begira, hondakinen sorkuntza hein handi batean murriztea prebentzio, murrizketa, birziklatze eta berrerabilpen jardueren bidez.

+ % 53
2017an

Gaika bildutako hondakinen portzentajea

Erosketa berdeari buruzko planen kopurua udalerrietan

12.6 Helmuga: Enpresei enpresa handiei eta enpresa transnazionaleri batez ere, adore eman jardunbide iraunkortasunak burutzeari ekin diezaieten eta iraunkortasunari buruzko informazioa euren txostenen aurkezpen zikloan jaso dezaten.

12.7 Helmuga: Iraunkortasunak eta nazio politika eta lehen tasunaren arabera diren eskuratzeko publikoko jardunbideak sustatzea.

12.8 Helmuga: 2030 urteari begira, mundu osoko pertsonen garapen iraunkortasunerako beharrezkoak diren informazio eta ezagutza eta naturarekin harmonian dauden bizimoldeak izan ditzatela segurtatzea.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Eskuragai dauden elikagaien aprobetxamendua			
● Berreskuratu diren eta behar gorritan dauden pertsonen banatu zaizkien elikagai kontsumigarrien tonak.	445.037	476.000	533.749
Hondakin arriskutsuak			
● Hondakin Arriskutsuen (HA)ekoizpena Gipuzkoan	229.071	303.662	304.419
Hiri hondakinak			
● Hiri hondakinen Kilogramoak biztanleko	422	438	441
Birziklatzea			
● Gaika bildutako hondakinen portzentajea	49	50	53
Ingurumen egokitasunaren ziurtagiriak			
● Egin diren ingurumen egokitasunaren ziurtagiriaren kopurua	25	29	16
Udalerrietan dauden erosketa berdeari buruzko planak			
● Udalerrietan dauden erosketa berdeari buruzko planen kopurua	0	0	0

13. GIH: Klimaren aldeko ekintza

Klimaren aldeko ekintza bi adierazleren bidez monitorizatzen da, bata klima aldaketaren aurrean dagoen plangintza maila behatzen du eta klima aldaketaren aurrean egokitzapen planak dauzkaten udalerriak nagusiki kontutan hartzen ditu eta bestea arintze arloa bideratuta dago, biztanle bakoitzeko sortzen diren emisio barreiatuen kopurua behatzen baitu.

13.1 Helmuga: Erresilientzia eta klima nahiz hondamendi naturalekin zerikusia duten arriskuak egokitzeko ahalmena indartzea herrialde guztietan.

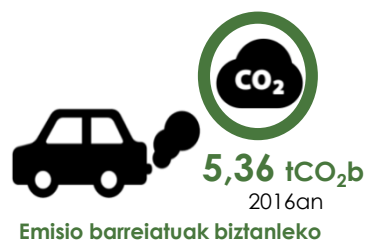
13.2 Helmuga: Klima aldaketari dagozkion neurriak politiketan, estrategietan eta nazio planetan barneratzea.

13.3 Helmuga: Klima aldaketaren arintzearekiko, egokitzapenarekiko, bere efektuen murrizketarekiko eta alerta goiztiarrarekiko hezkuntza, sentikortzea eta giza nahiz instituzioen gaitasuna hobetzea.

Klima aldaketara egokitzeko plana duten udalerrien kopurua

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Klima aldaketari buruzko estrategiak			
Klima aldaketaren inguruko estrategiak dauzkaten udalerrien kopurua	3	3	6
Emisio barreiatuak biztanleko			
Emisio barreiatuak biztanleko CO ₂ tona baliokideetan		5,36	
BEG emisioak osotara Gipuzkoan			
Berotegi Efectuko Gasen emisioak CO ₂ tona baliokideetan		4.901,7	

14. GIH: Itsas azpiko bizia

Gipuzkoak bere itsas ertzaren eta itsas zabalaren ingurumen osasuna babestu eta hobetzeko ardura dauka. Beraz, GIH honen lorpena bultzatzeko, itsas bazterren babes maila, uren kalitatea eta hobekuntza jardueretan egiten den inbertsioa neurtzen saiatzen diren hainbat adierazle definitu dira.

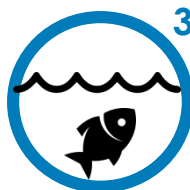

1.916 item

2017an

Gipuzkoako senadietan jasotako hondakin unitateen batez besteko kopurua

3.034 ha

2017an

Kosta eta estuario eremuak baitaratzen dituzten ENBen azalera

14.1 Helmuga: 2025 urteari begira, mota guztietako itsas kutsadura, lehorrean burututako jardueretan sortua, itsas detritusak eta mantengaien bidezko kutsadura bereziki, neurri handian prebenitu eta murriztu.

14.2 Helmuga: 2020 urteari begira, itsas zabaleko eta itsas ertzeko ekosistemak era iraunkortasunean kudeatu eta babestu efektu kaltegarri garrantzitsuak ekiditeko. Baita ere, sistema horien erresilientzia indartu eta leheneratzeko neurriak hartu ozeanoen osasun eta produktibitatea berreskuratzeko.

14.3 Helmuga: Ozeanoen azidotzearen efektuak ahalik eta gehien txikitu eta arazoari heldu, baita maila guztietan burututako elkar lan zientifiko handiagoaren bidez ere.

14.5 Helmuga: 2020 urteari begira, gutxienez itsas eta itsas ertzeko eremuen %10a kontserbatu, nazio legeek eta nazioarteko zuzenbideak xedatzen dutenaren arabera eta eskuragarri dagoen informazio zientifiko onenaren gain oinarrituz.

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Hondakinen bilketa			
Gipuzkoako senadietan jasotako hondakinen unitateen (itemak) batez besteko kopurua	1.666,5	1.522,5	1.916
Kostaren kalitatea			
Kostan kalitate txarra edo oso txarra duten laginketa estazioen kopurua.	0	0	0
Kosta eta estuario eremuak baitaratzen dituzten ENB azalera			
ENBen hektarea kopurua	3.034	3.034	3.034
Itsas ekosistemen leheneratzea			
Leheneratutako itsas ekosistemen hektareak (dunak, padurak, etab.)	0	0	0

15. GIH: Lehorreko ekosistemetako bizia

Gipuzkoako lehorreko sistema naturalen kalitate eta babes maila neurtu ahal izateko baso, mendi eta espezie mehatxatuen kontserbazioarekin nahiz espezie inbaditzaileak kontrolatzeko egiten den ahaleginarekin lotutako hainbat adierazle hautatu ziren.

15.1 Helmuga: 2020 urteari begira, lehorreko ekosistemen nahiz ur gezako barne ekosistemen, bereziki baso, hezegune, mendi eta eremu idorren eta hauek hornitzen dituzten zerbitzuen kontserbazioa, berrezartzea eta erabilera iraunkortasuna egiten dela zaintzea, nazioarteko hitzamenek xedatzen dutenaren arabera.

15.2 Helmuga: 2020 urteari begira, baso mota guztien kudeaketa iraunkortasuna sustatzea, baso gabetzeari amaiera ematea, narriatutako basoak lehengoratzeko eta baso sartzea egitea nahiz baso birsartzea mundu mailan handitu.

15.3 Helmuga: 2030 urteari begira, basamortutzearen aurka borrokatzea, narriatutako lurak eta lurzoruk birgaitzea, desertifikazioak, lehorteek eta uholdeek erasandako lurak barne, eta lurzoruen degradazio neutroa duen mundua lortzea.

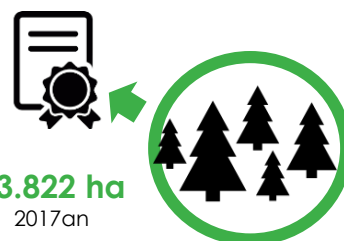
15.4 Helmuga: 2030 urteari begira, mendi ekosistemak, beren dibertsitate biologikoa barne, kontserbatzen direla zaintzea, garapen iraunkortasunerako funtsezkoak diren onurak hornitzeko duten gaitasuna hobetzeko xedez.

15.5 Helmuga: Neurri premiazko eta esanguratsuak hartzea habitat naturalen degradazioa murrizteko, dibertsitate biologikoaren galera gerarazteko eta, 2020 urteari begira, mehatxu pean dauden espeziak babestu eta euren iraungitzea saihestea.

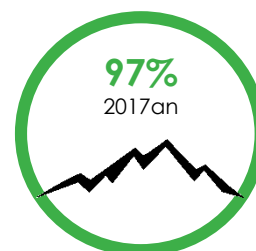
15.8 Helmuga: 2020 urteari begira, espezie exotiko inbaditzaileen sarrera prebenitzeko neurriak hartzea eta lehorreko nahiz uretako ekosistemetan dituzten eragin kaltegarriak nabarmenki murriztea eta lehentasunezko espezieak kontrolatu edo deuseztatzea.

Baso azalera

Ziurtagiridun baso azalera

1000 m-fik gorako altueradun kontserbatutako mendi ekosistemen Ha kopurua

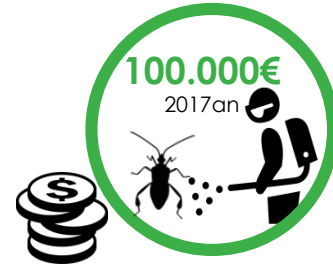
Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
Baso erdi naturalak Baso erdi naturalez okupatutako hektareak		47.981	
Babestutako eremu naturalak Eremu natural babestuekin okupatutako hektareak	44.776	44.776	44.776
Baso azalera zuhaizduna Basoa, gehi baso sartua, gehi galeria basoa.		123.790	
Baso azalera ziurtagiriduna Ziurtagiridun baso azalera	23.025	23.558	23.822

Degradatutako eremuen berreskurapena			
● Nariatutako azalera berreskuratutaren portzentajea		1	1
Mendi ekosistemen kontserbazioa			
● 1000 metrotik gorako altuera duten kontserbatutako mendi ekosistemen hektareak	97	97	97
Mehatxatutako espeziak			
● Desagertzeko arriskuan dauden espezie kopurua	41	41	41
Kontserbazio planak			
● Espezieen Kontserbazio eta berreskurapen planen kopurua	5	5	5
Espezie inbaditzaileen kontrola			
● Espezie inbaditzaileak kontrolatu eta deuseztatzeko eginiko inbertsioa eurotan	100.000	100.000	100.000

41 espezie
2017an

Desagertzeko zorian dagoen espezie kopurua

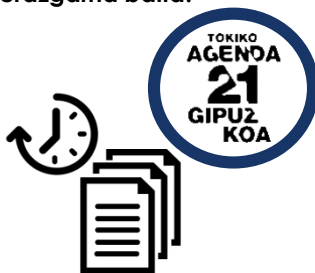

Espezie inbaditzaileen kontrol eta deuseztapenean eginiko inbertsioa

17. GIH: Helburuak lortzeko itunak

Aliantzak giltzarri dira aurreko GIH guztiak lortzeko eta horregatik Gipuzkoako Foru Aldundiaren Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak adierazle gisa Tokiko Ekintza Planen kopurua planteatu du, hau Gipuzkoako lurraldearen luze zabalean iraunkortasun eta klima aldaketaren esparruan egiten diren ahalegin desberdinen adierazgarria baita.

Indarrean dauden Tokiko Ekintza Planen (TEP) kopurua

7.14 Helmuga: Garapen iraunkortasuna lortzeko politiken koherentzia hobetzea

Hautatutako adierazleak	2015	2016	2017
● Tokiko Ekintza Planak			
Indarrean dauden Tokiko Ekintza Planen (TEP) kopurua	40		37

ERANSKINA:

GFAREN INGURUMENEO ETA OBRA HIDRAULIKOETAKO DEPARTAMENTUAK GIHEI EGITEN DIEN EKARPENEA

Garapen Iraunkortasunaren 2030 Helburuak	Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak GIH 2030en lortzerari egiten dioten ekarpena
<p>1</p> <p>1. Helburua. Pobrezia mota guztiak desagertzea mundu osoan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Energia programaren esparruan energia pobreziaren jarraipen eta arintze arloetan lanean dihardugu Pobrezia Energetikoaren Behatokiaren bidez eta baita energiaren ekonomia, gizarte nahiz ingurumen fakturaren txikitzea ondorio duten plan, proiektu eta ekintzak burutuz ere.
<p>2</p> <p>2. Helburua. Gosea amaitzea, elikagai segurtasuna eta elikadura hobea lortzea eta nekazaritza iraunkortasuna bultzatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Elikagaien xahubidea ekiditeko eta elikagaiak pertsona behartsuei banatzeko proiektuak eta elkar lana burutzea.
<p>3</p> <p>3. Helburua. Guztientzat eta adin guztietan bizimodu osasungarria bermatzea eta ongizatea sustatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jarduera gogaikarri, osasungaitz, kaltegarri eta arriskutsuei (saikatuerei) zuzendutako neurri zuzentzaileak ezartzea hirietako etxebizitza eremuetan. Plan eta programen ingurumen ebaluazio estrategikoetan osasunaren gaineko eraginak ere kontutan hartzea. Proiektuen eraginaren ebaluazioetan osasunaren gaineko eraginak ere kontutan hartzea.
<p>4</p> <p>4. Helburua. Guztientzako kalitatezko hezkuntza inklusibo nahiz bidezkoa bermatzea eta etengabeko ikaskuntzarako aukerak bultzatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Departamentuaren programa guztiek - energia, hondakinak, klima aldaketa, hondartzak, etab.- hezkuntza, prestakuntza edo sentikortze osagaia dute. Gipuzkoa Naturaldia -Gnaturaldia-berariazko programa, zeinak Naturari buruzko kalitatezko dibulgazioa xede duen eta publiko guztiei zuzendurik dagoen.
<p>5</p> <p>5. Helburua. Genero berdintasuna lortzea eta emakume nahiz neskatu guztiak ahaldunduz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ingurumeneko eta Obra Hidraulikoetako Departamentuak egiten dituen plan berrietan genero perpektiba sartzea. Berdintasunaren Foru Planari ekintzen bidez ekarpena egitea.

6

6. Helburua. Uraren erabilgarritasuna eta kudeaketa iraunkortasuna nahiz guztiontzako saneamendua bermatzea.

- Hornikuntza eta saneamendu proiektuen plangintza eta exekuzioa.
- Baliabide hidrikoen jarraipena kantitate nahiz kalitateari dagokienean.
- Industriek ibaietara egiten dituzten isurketak, zabortegeiak eta beste industri kutsadura iturriak kudeatzea.
- Ur ekosistemak babestu ingurumen ebaluazioen bidez.
- Ibai ekosistemen leheneratzeari buruzko proiektuak.

7

7. Helburua. Energia eskuragarria, fidagarria, iraunkortasuna eta modernoa bermatzea guztientzat. Azpi helburuak:

- Energia faktura murriztu Foru eraikin eta instalazioetan.
- Energia pobrezia-aren jarraipen eta prebentzioa.
- Energiaren aldetik eraginkor nahiz kontzientziatuak diren etxe eta saltokiak sustatzea (Argitu).
- Energia ereduaren aldaketarako herri nahiz eskualdeei laguntza.
- Energia arloko berrikuntza eta ezagutza sustatu (Bekak, jardunaldiak, hitzarmenak).

8

8. Helburua: Guztiontzako hazkunde ekonomiko jarraitua, inklusiboa eta iraunkortasuna, enplegu betea eta produktiboa nahiz lan duina sustatzea. Azpi helburuak:

- "Berdeak" diren ekonomia sektoreei, hala nola, birziklapen edo moda iraunkortasunari, laguntza.
- Ingurumen sektoreko edo ekonomia berdeko enpresen kontratazioa.
- Fiskalitate berdeari ekarpena egitea ingurumen egokitasuneko ziurtagiriak medio.

9

9. Helburua. Azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio inklusibo eta iraunkortasuna bultzatzea, eta berrikuntza sustatzea. Azpi helburuak:

- Obra hidraulikoak planifikatu nahiz exekutatu eta hauek hirigintza antolamenduaren planekin koordinatzea.
- Hornikuntza eta saneamenduaren sistemen optimizazioa. Hornikuntza eta saneamendu sistemak optimizatzeko ideia berritzaileen garapena.
- Azpiegitura proiektuen eraginaren ebaluazio eta zuzenketa, bide azpiegiturari eta azpiegitura hidraulikoei dagokienean bereziki.
- Lurralde eta hirigintza planen ingurumen ebaluazio estrategikoa.
- Ikerketa eta berrikuntzari laguntza ematea prebentzio, birziklatze nahiz energia iraunkortasunaren arloetan. Ikertzaile gazteentzako bekak, ikerketa zentroekin hitzarmenak.

11

11 Helburua. Hiriak eta giza kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta iraunkortasunak izatea lortzea.

- Plan, proiektu eta jardueren ingurumen ebaluazioa eta inpaktuen zuzenketa. Paper bereziki nabarmena 7.000 biztanletik behera dauzkaten udalerrien hirigintza planetan ingurumen arloa txertatzerakoan.
- Obra hidraulikoen plangintza eta exekuzioa eta hauek hiri antolamenduaren planekin koordinatzea.
- Hiri hondakinen kudeaketa hobetu eta ekonomia zirkularra sustatzea.
- Herri eta eskualdeen garapen iraunkortasunerako ordenantzari laguntza ematea, TA21 eta beste erreminta batzuen bidez.
- Jarduera gogaikarri, osasungaitz, kaltegarri eta arriskutsuen (sailkatuen) kontrola hirietako etxebizitza eremuetan.

12

12. Helburua: Kontsumo eta ekoizpen modalitate iraunkortasuna bermatzea.

- Hiri hondakinen kudeaketa hobetu eta ekonomia zirkularra bultzatu plangintzaren bidez (GHHKPO, hondakinen azpiegituren LZP) eta hondakinen prebentzio, berrerabilpen, birziklatze eta balorizazioa bultzatzen duten ekintzen bidez.
- Hornikuntza eta saneamendu sistemen hobekuntza.
- "Berdeak" diren ekonomia sektoreei, hala nola, birziklapena edo moda iraunkortasunari, laguntza.
- Ingurumen sektoreko edo ekonomia berdeko enpresen kontratazioa.
- Iraunkortasunaren inguruko hezkuntza, sentikortzea eta prestakuntza eskaintzea.

13

13. Helburua. Neurri urgentek hartzea klima aldaketaren eta haren ondorioen aurka egiteko.

- Departamentuak bere ekimenaren zati handi baten ondorioz emisioen murrizteari ekarpena egiten dio (arintzea) edo klima aldaketaren aurreko egokitzapena hobetzen du, eta klima aldaketaren aurkako berariazko programa bat dauka.
- Klima Aldaketaren Aurkako Gipuzkoako 2050 Estrategiaren idaztea eta exekuzioa.
- Klima Aldaketaren Fundazioa.

14

14. Helburua. Ozeanoak, itsasoak eta itsas baliabideak mantentzea eta modu iraunkortu batean erabiltzea garapen iraunkortasunari begira.

- Ingurumeneko eta Klimaren aldeko Ekimena izenburuko Europar LIFE programaren baitan dagoen LIFE LEMak tokiko agintariei gidaritza eta erreminta inteligenteak hornitzea bilatzen du flotatzen duen itsas zaborraren kudeaketa eraginkorra egiteko .
- Hondartzen kudeaketa programa itsas bazterreko haretzen ikuspegi geroz eta integralagoa baitaratuz.

15

15. Helburua. Lehorreko bizia babestea, lehengoratzea eta modu iraunkortasunean erabili dadila sustatzea, basoak modu iraunkortasun batean kudeatzea, basamortutzearen aurka borrokatzea, lurren degradazioa gelditzea eta lehengoratzea eta biodibertsitatearen galera gelditzea.

- Ibai ekosistemak leheneratzeko programa.
- Natura 2000 Sareari eragin diezaioketen plan eta proiektuen ingurumen ebaluazioa.
- Beste plan, programa eta proiektuen ingurumen ebaluazioa eta babes, zuzenketa nahiz konpentsazio neurrien ezarpena lehorreko ekosistema eta fauna zein florari dagokienean.
- Degradatutako espazioak leheneratzeko programa.

17

17. Helburua. Ezarpen baliabideak sendotzea eta Garapen Iraunkortasunerako Munduko Ituna biziberritzea. Azpi helburuak.

- Iraunkortasunaren osagai desberdinen inguruko hainbat behatokiaren sorkuntza eta mantentzea
 - Hondakinen prebentziorako Behatokia.
 - Gipuzkoako Iraunkortasunaren Behatokia.
 - Energia txirotasunaren Behatokia.
 - Klima Aldaketaren Fundazioa.

**Gipuzkoako
Foru Aldundia**
Ingurumeneko eta Obra
Hidraulikoetako Departamentua

**Gipuzkoako
Iraunkortasunaren Behatokia**
Observatorio de la
sostenibilidad de Gipuzkoa